

Abstract Vårmöte Renare Mark

Riktvärden eller påvisad exponering – är det någon skillnad?

Syfte: Påvisa vilka praktiska skillnader det borde bli för åtgärder beroende på om åtgärderna baseras på riktvärden för jord eller baseras på en pågående exponering.

Bakgrund: Vid riskbedömning och åtgärder läggs i många fall så stor fokus på riktvärden/acceptabla resthalter att det allra viktigaste för åtgärden, att förhindra framtida exponering, glöms av eller får en underordnad betydelse. Att sanera efter riktvärden är inte alltid samma sak som att ta hänsyn till faktisk exponering. Fokus bör ur risksynpunkt i första hand vara på att minska/förhindra exponering.

Nackdelarna med att basera hälsoriskbedömningar och åtgärder enbart på riktvärden är flera; riktvärden förändras, uppdateras och revideras, riktvärden tar inte hänsyn till alla exponeringsvägar (t ex inandning av ångor/hudkontakt med förorenat kranvatten beaktas inte alls), det är i många fall även svårt att i ett åtgärdsskede avgöra om resthalterna uppnåts med en acceptabel säkerhet eller ej. I fall där exponering faktiskt påvisats kan åtgärder som baseras på riktvärden ge en falsk trygghet. Istället bör åtgärderna inriktas mot att förhindra exponering och vad som är tekniskt möjligt samt ekonomiskt rimligt, snarare än riktvärden.

Exempel/fallstudie 1: klorerade lösningsmedel har påvisats i dricksvattennätet. NV-riktvärdesmodellen tar ingen hänsyn till att människor använder vattnet till att duscha i (hudkontakt, ångor) utöver dricksvattenintaget. Med nuvarande riktvärden och humantoxvärden kan man förledas att tro att det inte finns några betydande hälsorisker och andra faktorer blir styrande för åtgärderna. Istället bör fokus läggas på den exponering som faktiskt sker och åtgärderna måste beakta denna exponering.

Exempel/fallstudie 2: tjärrester i form av fast avfall/asfaltsbitar finns i fyllnadsmassor ytlig mark. Istället för att fokusera på vilka åtgärder som kan förhindra framtida exponering läggs fokus på vilka riktvärden/acceptabla resthalter som åtgärden skall uppnå. I praktiken riskerar fasta avfall att lämnas kvar ytligt vid en sanering som baseras helt på acceptabla resthalter och SEV (vanligen 10 ggr 10 meters rutor), vilket i sin tur leder till att exponering för tjärrester även finns kvar efter åtgärd.

Structor Miljö Göteborg AB

Göteborg 2010-12-15

Fredric Engelke